

Handläggare
Henri Dehaim
08-508 26 357**Till**
Trafiknämnden
2023-02-16

Hagstråket, del av Grönare Stockholm. Inriktningsbeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till inriktning och ger trafikkontoret i uppdrag att fortsätta planering för projektet Hagstråket upp till 2,0 mnkr, som underlag för ett kommande genomförandebeslut. Projektets totala utgift beräknas till 13,0 mnkr.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef

Sammanfattning

Hagstråket är en av flera huvudgator i stadsdelen Tensta med stora hårdgjorda betongslänter. De hårdgjorda slänterna ger inte utrymme för biologisk mångfald eller omhändertagande av dagvatten. Den enda vegetationen i slänterna utgörs av träd som har låg vitalitet. Betongslänterna är svårskötta och har många skador i form av sättningar och saknade plattor.

Trafikkontoret föreslår i samverkan med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning en ombyggnad av en delsträcka av Hagstråket för att utveckla de hårdgjorda slänterna till en mer grönskande miljö med bättre förutsättningar för träd. Projektet ska stärka de gröna sambanden och den biologiska mångfalden. Det ska även bidra till att motverka översvämningar vid skyfall samt minska värmeproblematiken i området.

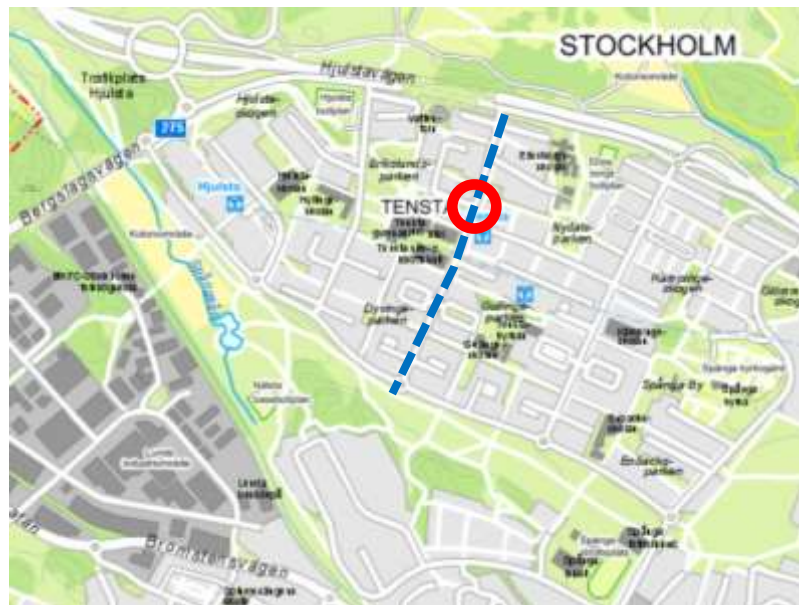
Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner förslag till inriktning och ger trafikkontoret i uppdrag att fortsätta planering för Grönare Stockholmsprojektet Hagstråket upp till 2,0 mnkr. Projektets totala utgift beräknas till 13,0 mnkr.

Bakgrund

Satsningen på ett Grönare Stockholm påbörjades 2017 och i de tre första etapperna har 32 st olika projekt genomförts. Trafiknämnden antog i april 2021 (dnr T2021-00487) ett utredningsbeslut för *Grönare Stockholm etapp 4* med målet att genomföra ett antal nya investeringsprojekt för att stärka stadens gröna kvaliteter.

I kommunfullmäktiges budget 2022 tillfördes trafiknämnden 280 mnkr i investeringsplanen för åren 2022-2025 för fortsatt arbete med Grönare Stockholm. Inom etapp 4 av Grönare Stockholm utreds 9 st projekt och Hagstråket i Tensta är ett av dessa.

I nedanstående kartbild syns Hagstråket, *blå streckad linje*, och delsträckan för projektet, *röd cirkel*.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Kontoret har haft dialog med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och miljöförvaltningen vid planering och programarbete.

Mål och syfte

Stadens övergripande mål inom arbetet med Grönare Stockholm består av att stärka stadens gröna kvaliteter. Inom etapp 4 har

nämnden beslutat att särskilt utveckla och stärka nedanstående kriterier:

1. Gröna samband och biologisk mångfald
2. Skyfallsproblematik
3. Värmeöar i urbana miljöer
4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser
5. Buller
6. Otrygga platser

För Hagstråket är målet att utveckla de hårdgjorda slänterna utmed en avgränsad delsträcka av gatan till en mer grönskande miljö med bättre förutsättningar för träd längs gatan. Krontäckning och mängden grönyta ska öka, dagvatten ska infiltreras/fördröjas, mängden växt-, djur, fågel, och insektsarter (biodiversitet) ska öka. Bullernivåerna ska minskas.

Syftet är att stärka de gröna sambanden och den biologiska mångfalden i området. Dagvatten är tänkt att fördröjas för att motverka översvämningar vid skyfall. Projektet ska även bidra till en minskning av temperaturerna på platsen och i omgivningen.

Projektet planeras som pilotprojekt med en förväntan att projektet utarbetar en princip eller principer som kan användas på andra liknande platser i Tensta och Stockholms stad.

Befintlig situation

Hagstråket är en av tre huvudgator i stadsdelen Tensta som förbinder Tenstavägen i söder med Hjulstavägen i norr. Gatan är försänkt i förhållande till omgivningen.

Många av slänterna ned mot Hagstråket är branta betongslänter. Den enda växtligheten i betongslänterna är träd i slänternas övre kant. Träden har tillgång till ytterst lite växtjord och de har i stor utsträckning dålig vitalitet.

Den aktuella delsträckan av Hagstråket i Tensta. Foto: Solveig Edlund.

Betongslänterna bidrar till förhöjda temperaturer vid varmt väder och till onödigt stor belastning på dagvattennätet vid större regn.

Hagstråket är entrén till stadsdelen för många Tenstabor. Sträckorna med betongslänter uppfattas som en hård och otrevlig miljö.

Stadsdelsförvaltningen som ansvarar för de befintliga träderna i betongslänterna har under en längre tid bevakat trädens utveckling.

Betongslänt vid Andra Hagstråksbron, juni 2022.

På många platser utmed Hagstråket har betongslänterna skador med sättningar och lösa eller saknade plattor. I skarvarna växer ogräs som det är svårt att på ett effektivt sätt hålla efter.

Trafikkontoret som ansvarar för drift och underhåll av betongslänterna reparerar återkommande skador i slänterna men nya skador och sättningar uppstår kontinuerligt.

Sammantaget gör ogräs, sättningar och skador att skötseln och underhållet av gatumiljön upplevs som eftersatt trots att kontinuerliga drift- och underhållsinsatser sker.

Åtgärdsförslag

Studerade alternativ

Fem olika alternativa lösningar för en mer grönskande gatumiljö har studerats i programarbetet (se bilaga 1). De fem alternativen har olika komplexitet och uppfyller kriterierna för Grönare Stockholm etapp 4 i olika hög grad.

Förslag till inriktning

Projektet föreslår en kombination av tre alternativa lösningar som fungerar ihop som en helhet och tillsammans bidrar till att uppfylla projektets mål att:

1. Stärka de gröna sambanden och den biologiska mångfalden
2. Hantera skyfallsproblematiken
3. Minska mängden värmeöar i urbana miljöer

Förslag till kombination av tre alternativ (Alternativ 2, 4 och 1).

Illustrationer: Nivå Landskapsarkitektur AB 2022.

Planerade åtgärder:

- Betongslänterna rivs och ersätts med nya planteringar för att främja biologisk mångfald och gynna bin och andra pollinatörer.

- Förtätning av befintlig trädrad med ytterligare träd. Blommande träd och barrträd ska prioriteras.
- En ny stödmur byggs högst upp i slänten för att möjliggöra förbättringar för nya träd och förenkla framtida nyplantering samt skötsel.
- Ny skelettjord med dagvattentillförsel anläggs under befintlig gångbana för att förbättra för nya träd.
- Två nya stödmurar byggs längre ned i slänten vilket möjliggör planare och mer lättskötta vegetationsytor.
- Närmast körbanan ersätts befintliga betongplattor med en ny vegetationsyta där dagvatten från körbanan fördröjs och infiltreras.

Kontoret ser stora fördelar av en ombyggnad som kan medföra en mer långsiktigt hållbar lösning för slänten. En ombyggnad skulle leda till ett förenklat framtida underhåll och en förenklad skötsel.

Biologisk mångfald

Tillskottet av ny vegetation och förbättringarna för nya träd kommer att ge ökad biologisk mångfald och understödja pollinerande insekter. Blommande örter, buskar och träd som ger nektar till insekter kommer prioriteras.

Boplatser för fåglar och insekter kommer anläggas. Nya sandblottor blir potentiella boplatser för solitärbin.

Gröna samband

De gröna sambanden inom området kommer att stärkas då förutsättningarna för befintliga insekts- och fågelarter förbättras. Ett tillskott av barrträd planeras för att på lång sikt stödja barrskogssambandet mellan Järvafältet och Tenstadalen.

Utgångspunkt för artval och understödjande åtgärder kommer göras utifrån det åtgärdsförslag för biologisk mångfald som är under utredning för stadsdelsområdena Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta liksom utifrån den platsspecifika faunainventering som görs inom projektet.

Omhändertagande av dagvatten

Genom ombyggnad av de hårdgjorda slänterna till vegetationsytor kommer regnvatten att i större omfattning kunna infiltreras på platsen istället för att som idag ledas från slänterna direkt ut på gatan och vidare till dagvattensystemet.

Klimatsäkring, fördröjning vid skyfall

Utöver den förbättrade infiltrationen kommer ytvatten från angränsande gångväg och gata att ledas in i vegetationsytorna vilket leder till att dagvattensystemet avlastas ytterligare. Det kommer i sin tur att motverka framtida översvämningar på platser längre ned i flödessystemet, exempelvis i Tenstadalen.

Klimatsäkring, temperatursänkning

Vid en ombyggnad minskar mängden hårdgjord yta och den tillkommande vegetationen hjälper till att minska temperaturen i gaturummet och omgivande bostadsområden. Nya träd med bättre förutsättningar än idag kommer öka krontäckningen vilket ytterligare bidrar till en temperatursänkning på platsen.

Buller

En mer grönskande gatumiljö minskar bullret från biltrafiken i gatumiljön och i omgivande bostäder. Tillskottet av vegetation absorberar buller och dagens bullerreflekterande hårdgjorda ytor minskar i mängd.

Framkomlighet, trafiksäkerhet

Det föreslagna projektet medför inga konsekvenser för framkomlighet och trafiksäkerhet.

Trygghet

Projektet syftar till att göra Hagstråket grönare vilket förväntas leda till en mer attraktiv och trivsamt vistelsemiljö. Lösningar föreslås som inte minskar sikten gentemot nuvarande utformning. Upplevelsen av en mer omhändertagen miljö förväntas bidra till en känsla av ökad trygghet.

Tidplan

- Projektering, hösten 2022
- Genomförandebeslut, trafiknämnden, mars 2023
- Avrop av entreprenör, maj 2023
- Byggstart, vår/sommar 2023
- Färdigställande, höst 2023-vår 2024

Ekonomi

Projektets planeringsutgifter beräknas till 2,0 mnkr fram till genomförandebeslut. Projekts totala investeringsutgift uppskattas till cirka 13 mnkr. Bedömningen baseras på kostnadskalkyl framtagen av upphandlad konsult i juni 2022.

Hittills har 1,1 mkr bokförts i projektet för framtagande av programhandling, utredning och projektering. Kommande utgifter upp till 2 mkr avser kostnader för fortsatt utredning och detaljprojektering. Projektets budget bedöms kunna inrymmas inom nämndens investeringsplan för Grönare Stockholm-satsningen.

Driftkostnader

En preliminär uppskattning av projektets drift- och underhållskostnader har gjorts och de bedöms minska marginellt. En omfördelning av drift- och underhållskostnaderna till stadsdelsförvaltningen kommer dock att ske då trafikkontoret sköter drift och underhåll av slänterna idag. Den omfördelade driftkostnaden till stadsdelsförvaltningen uppskattas till cirka 60 tkr per år.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 0,6 mkr från och med år 2024.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 20 år och intern ränta om 0,5 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Projektet har identifierat risker som framför allt rör de geotekniska förhållandena på platsen och mer specifikt osäkerheten om berg kommer att behöva sprängas för att möjliggöra projektet. En geoteknisk markundersökning har genomförts som indikerar att berget är på tillräckligt djup men förhållanden kan skilja sig på de platser där provborrningar inte kunnat genomföras.

Vidare finns risk för höga entreprenadkostnader och försenade leveranser till följd av rådande världs- och marknadsläge. Projektet hanterar detta genom ökat riskpåslag i kalkylerna och genom att i byggskedet föra en aktiv dialog med entreprenören i ett försök att tidigt säkra leveranser av material och utrustning som behövs i projektet.

Slut

Bilagor

1. Programhandling 2022